

Till nämnden för samhällsskydd Mellersta Skaraborg för yttrande

Till kommunfullmäktige i samverkanskommunerna för kännedom

Granskning av nämnden för samhällsskydd Mellersta Skaraborgs verksamhet

På revisorernas uppdrag har KPMG genomfört en granskning av rubricerat område. Kommunens revisorer har behandlat och godkänt revisionsrapporten vid sammanträdet den 16 december 2021.

Revisorerna överlämnar härmed revisionsrapporten till nämnden för yttrande med följande frågeställning:

- Med avseende på den genomförda granskningen, vilka åtgärder avser ni att genomföra?

Svaret ska vara revisorerna tillhanda senast den 25 februari 2022

Granskningsrapport bifogas denna skrivelse.

Lars Elinderson
Falköping

Eva Eriksson
Skara

Jan-Olof Karlsson
Götene

Örjan Persson
Tidaholm

Omfattande granskning av nämnden för samhällsskydd Mellersta Skaraborgs verksamhet

Revisionsrapport

Falköping Kommun i samverkan med Skara, Götene och Tidaholms kommuner

KPMG AB

2021-12-16

Antal sidor 16

Falköping Kommun i samverkan med Skara, Götene och Tidaholms kommuner
Omfattande granskning av nämnden för samhällsskydd Mellersta Skaraborgs verksamhet

2021-12-16

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning	4
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	5
2.2	Revisionskriterier	6
2.3	Metod	6
3	Resultat av granskningen	6
3.1	Organisations och ansvarsfördelning	6
3.2	Handlingsplaner enligt LSO	8
3.3	Mål & indikatorer	9
3.4	Uppföljning	10
3.5	Intern kontroll	12
3.6	Kompetensförsörjning och utbildning	12
3.7	Utmaningar och ekonomi	13
4	Slutsats och rekommendationer	15
4.1	Rekommendationer	16

2021-12-16

1 Sammanfattning

Vi har av revisorerna i Falköpings, Tidaholms, Skara och Götene kommuner fått i uppdrag att genomföra en granskning av nämnden för samhällsskydd Mellersta Skaraborgs verksamhet. Syftet med granskningen har varit att bedöma huruvida nämnden har säkerställt en ändamålsenlig ledning, styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Vår sammanfattande bedömning är att nämnden till stor del säkerställt en ändamålsenlig ledning, styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. Vi har dock noterat några förbättringsområden.

Genom vår granskning kan vi konstatera att nämnden har ett Handlingsprogram enligt Lag om skydd mot olyckor. Det avser dock perioden 2018–2019. Något uppdaterat handlingsprogram har vi inte tagit del av vilket vi anser är en brist. Emellertid arbetas det nu med en uppdatering av handlingsprogrammet med anledning av skärpta lagkrav. Vår bedömning är dock att Handlingsplan 2018-2019 innehåller de områden en handlingsplan bör omfatta men att en revidering är nödvändiga inte bara för att dateringen är felaktig utan även med anledning av förändrade lagkrav.

Vår bedömning är att nämnden har tolkat mål och uppdrag från Falköpings kommuns kommunfullmäktige och brutit ner dessa kopplat till nämndens verksamhetsområden med undantag för mål två vilket enligt nämnden omfattas av övriga mål. Det finns framtagna kommunikativa indikatorer som är möjliga att mäta. De aktiviteter som verksamheten kommer arbeta med finns delvis redogjort för i text för respektive mål.

Vidare är vår bedömning är att det finns en tydlig planering och uppföljning av verksamheten vad avser det operativa, förebyggande och tillsynsarbetet. Nämnden har säkerställt styrning av remiss- och tillsynsarbetet genom mål men gällande remissarbetet har vi inte tagit del av några dokumenterade rutiner. Vår bedömning är vidare att nämnden säkerställt former för uppföljning och återrapportering gällande tillsynshanteringen men att det saknas gällande remisshanteringen. Det förekommer dock uppföljning och återrapportering av remisser men någon dokumentation gällande hur detta ska ske och i vilken omfattning har vi inte tagit del av.

Vi kan via vår granskning konstatera att nämnden har en fastställd internkontrollplan och med tillhörande risk- och väsentlighetsanalys. Resultatet från internkontrollen följs upp och rapporteras till nämnden tre gånger per år. Vår bedömning är att arbetet med internkontrollen genomförs ändamålsenligt men att arbetet kan förbättras ytterligare genom att involvera nämnden mer och gärna redan i arbetet med riskanalysen.

Då nämnden inte haft problem med kompetensförsörjning tidigare saknas strategi för detta vilket vi anser bör arbetas fram då läget nu förändras på grund av skärpta lagkrav. rekommenderar vi nämnden att arbeta fram en strategi för kompetensförsörjning inom nämndens verksamhetsområden. Vår bedömning är att det finns riktlinjer för utbildningsinsatser och kompetensutveckling men att medarbetarna trots detta inte alltid erhåller erforderliga utbildningar. Ibland beror det på brist på utbildningsplatser som är bortom nämndens kontroll men ibland beror det på intern resursbrist. Vi anser att

2021-12-16

nämnden bör säkerställa att interna förutsättningar finns för medarbetarna att gå de utbildningar som behövs för att upprätthålla lagstadgade kompetenskrav.

Vi konstaterar att verksamheterna inom nämndens områden har påverkats av pandemin, främst till det negativa då utåtriktad verksamhet kraftigt minskats eller upphört helt.

Nämndens delmål för mål 1 Skapa förutsättningar för ett socialt hållbart samhälle: *att andelen brottsförebyggande insatser ska öka, att allmänhetens förmåga att förhindra och hantera oönskade händelser ska ökas samt att förebyggande insatser för barn- och unga ska genomföras* styr verksamheterna mot att möta utmaningarna med ett allt hårdare samhällsklimat, vilket vi anser vi är bra.

Gällande de ekonomiska svårigheterna verksamheterna ställs inför i ljuset av de ökade lagkraven håller vi med verksamhetens företrädare om att detta är en stor utmaning som behöver hanteras.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi nämnden att:

- att skyndsamt färdigställa den nya handlingsplanen
- att arbeta fram dokumenterade riktlinjer/rutiner för hur arbetet med remisser ska genomföras och följas upp
- att arbetet med intern kontroll förbättras genom att involvera nämnden mer och gärna redan i arbetet med riskanalysen
- att arbeta fram en strategi för kompetensförsörjning för nämndens verksamhetsområden
- att nämnden säkerställer att interna förutsättningar finns för medarbetarna att gå de utbildningar som behövs för att upprätthålla lagstadgade kompetenskrav
- att säkerställa att verksamheten har tillräckliga resurser för att genomföra sina lagstadgade uppdrag.

2021-12-16

2 Inledning

Vi har av revisorerna i Falköpings, Tidaholms, Skara och Götene kommuner fått i uppdrag att genomföra en granskning av nämnden för samhällsskydd Mellersta Skaraborgs verksamhet. Då nämnden inte har varit föremål för granskning under flera år har revisorerna beslutat att genomföra en omfattande granskning som berör verksamheten i sin helhet.

Nämnden för samhällsskydd Mellersta Skaraborg, (SMS) har samhällsskyddsansvaret för Falköping, Götene, Skara och Tidaholms kommuner, där kommunerna ingår i en gemensam nämnd. Falköping är värdkommun, vilket innebär att Falköpings kommun är anställningsmyndighet för personalen.

Inom ramen för SMS:s uppgifter ingår att förebygga olyckor och begränsa skadorna när de inträffar.

Alla kommuner ska ha en räddningstjänst. Med räddningstjänst avses i Lag (2003:778) om skydd mot olyckor, (LSO), de räddningsinsatser som staten eller kommunerna ska ansvara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom och miljön. Den kommunala räddningstjänsten omfattar till exempel brandbekämpning, trafikolyckor, vattendykning, storskalig oljebrandsläckning, skogsbrandsläckning och insatser vid kemikalieolyckor. Den kommunala räddningstjänsten har också ansvar för räddningstjänst till sjöss när det gäller hamnar, kanaler och strandlinjer. I en kommun ska det finnas en räddningschef. Räddningschefen ska ansvara för att räddningstjänsten är ändamålsenligt ordnad, (3 kap, 16 §, LSO).

I enlighet med 3 kap, kommunens skyldigheter, 3 §, (LSO), ska en kommun ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet. I programmet ska kommunen ange:

- målen för verksamheten,
- de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser, och
- hur verksamheten är ordnad och hur den planeras.

Vad avser **handlingsprogram för räddningstjänstverksamheten** ska kommunen ange:

- målen för verksamheten,
- de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser

och

- beskrivning av kommunens förmåga

Kommunen ska i programmet ange vilka resurser som finns för att upprätthålla förmågan.

2021-12-16

Vidare när en räddningsinsats är avslutad ska kommunen se till att olyckan undersöks för att i skälig omfattning klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts.

Tillsyn enligt **Lag om brandfarliga och explosiva varor (LBE)** genomförs av kommuner och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Syftet med tillsynen är att kontrollera att verksamhetsutövare uppfyller krav som följer av LBE och de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Vid behov kan tillsynen leda till beslut om åtgärder som syftar till att åstadkomma rättelse av verksamheten. Huvudregeln är att kommunen ansvarar för tillsyn av hantering av brandfarliga och explosiva varor för de verksamheter där kommunen har prövat tillståndet till hanteringen.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen är att bedöma huruvida nämnden har säkerställt en ändamålsenlig ledning, styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Rapporten har besvarat följande revisionsfrågor:

Organisation

- Hur är verksamheten organiserad?
- Finns en tydlig roll- och ansvarsfördelning?

Handlingsplaner enligt LSO

- Finns aktuellt handlingsprogram för förebyggande verksamhet och handlingsprogram för räddningstjänst enligt LSO?
- Finns aktuellt handlingsprogram för räddningstjänsten enligt LSO?
- Har handlingsprogrammen följts upp?
- Har nämnden en dokumenterad process för riskinventering och analys av risker?

Mål & indikatorer

- Har nämnden tolkat mål och uppdrag från fullmäktige och brutit ned dessa kopplad till nämndens verksamhetsområden?
- Har nämnden utvecklat relevanta indikatorer och aktiviteter i förhållande till de övergripande målen?

Uppföljning

- Finns en tydlig planering och uppföljning av verksamheten vad avser det operativa, förebyggande och tillsynsarbetet?
- Har nämnden säkerställt en styrning av remiss- och tillsynsarbetet genom mål, riktlinjer och dokumenterade rutiner?
- Har nämnden säkerställt former för **uppföljning** och **återrapportering** av tillsyns- och remisshanteringen?

Intern kontroll

- Finns det en fastställd årlig internkontrollplan för uppföljning av den interna kontrollen?
- Upprättas internkontrollplaner utifrån genomförda risk- och väsentlighetsanalyser?

2021-12-16

- Rapporteras resultat från arbetet med den interna kontrollen till nämnden?

Kompetensförsörjning och utbildning

- Har nämnden en strategi för kommande rekryteringsbehov och kompetensförsörjning?
- Finns dokumenterade riktlinjer för utbildningsinsatser och kompetensutveckling av medarbetarna?
- Erhåller medarbetarna erforderliga utbildningar inom samtliga uppdragsområden i syfte att kunna fullgöra sina uppdrag? (tillsyn enl. LSO, LBE m.fl)
- Erhålls utbildningar vad avser hantering av hotfulla situationer i samband med räddningsinsatser och tillsyn?

Utmaningar & Ekonomi

- Vilka effekter har pandemin haft på nämndens arbete (operativt, förebyggande, tillsyn)?
- Vilka utmaningar står nämnden inför utifrån rådande samhällsförändringar och finns det någon strategi för hantering av utmaningarna?
- Hur ser resursunderlaget ut för att möta rådande samt kommande utmaningar?
- Erhåller nämnden kontinuerligt ekonomiska uppföljningsrapporter? (budget, resultat, prognos)

Granskningen avser nämnden för samhällsskydd Mellersta Skaraborg.

2.2 Revisionskriterier

Vi har utgått från nedanstående revisionskriterier

- Kommunallagen (2017:725)
- Lagen om skydd mot olyckor (2003:778)
- Lagen om brandfarliga och explosiva varor (2010:1011)
- Lokala styrdokument, policys och handlingsplaner

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier
- Intervjuer med deltagare från nämndens presidium, förvaltningschef, räddningschef, utvecklingschef, förebyggandechef samt ekonom.

Rapporten har faktakontrollerats av förvaltningschef.

3 Resultat av granskningen

3.1 Organisations och ansvarsfördelning

Nämnden för Samhällsskydd mellersta Skaraborg (SMS), har samhällsskyddsansvaret för Falköping, Götene, Skara och Tidaholms kommuner. Verksamheten ska i enlighet

2021-12-16

med Lagen om skydd mot olyckor (LSO), de övergripande nationella målen och de lokala förhållandena ge tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor. Räddningstjänst ska ha resurser att åtgärda, hindra och begränsa skador på människors liv och hälsa, egendom och miljö. Nämnden ansvarar också för Falköpings kommuns verkstadsfunktion. Uppgifterna följer av Förordning om skydd mot olyckor (FSO) och LSO Nämndens ansvar omfattar också *Lagen om Brandfarliga och Explosiva varor* (LBE). Sotningsverksamheten och dess tillsyn för kommunerna utgör tillsynsmyndighet och i vissa fall tillståndsmyndighet enligt samma lagstiftningar.

Verksamheten leds av en förvaltningschef som till sin hjälp har en administrativ stab där ekonomi, personal och kanslifunktioner finns. Under förvaltningschefen finns även avdelningen *Skydd och säkerhet* som ansvarar för arbetet enligt *Lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap* (LEH) i Falköping, Skara och Tidaholm¹. Skydd och säkerhet ansvarar också för att upprätthålla kommunernas krishanteringssystem, säkerhetsskydd, internskydd samt kommunernas riskhantering. Under förvaltningschefen finns även en Verkstad som ansvarar för reparation och underhåll av fordon och annan kommunalteknisk utrustning för de kommuner som önskar och som ingår i nämndens verksamhet.

Därutöver är nämndens verksamhet organiserad i tre avdelningar:

- Räddningstjänstavdelning
- Förebyggandeavdelning samt
- Stöd- och utvecklingsavdelning

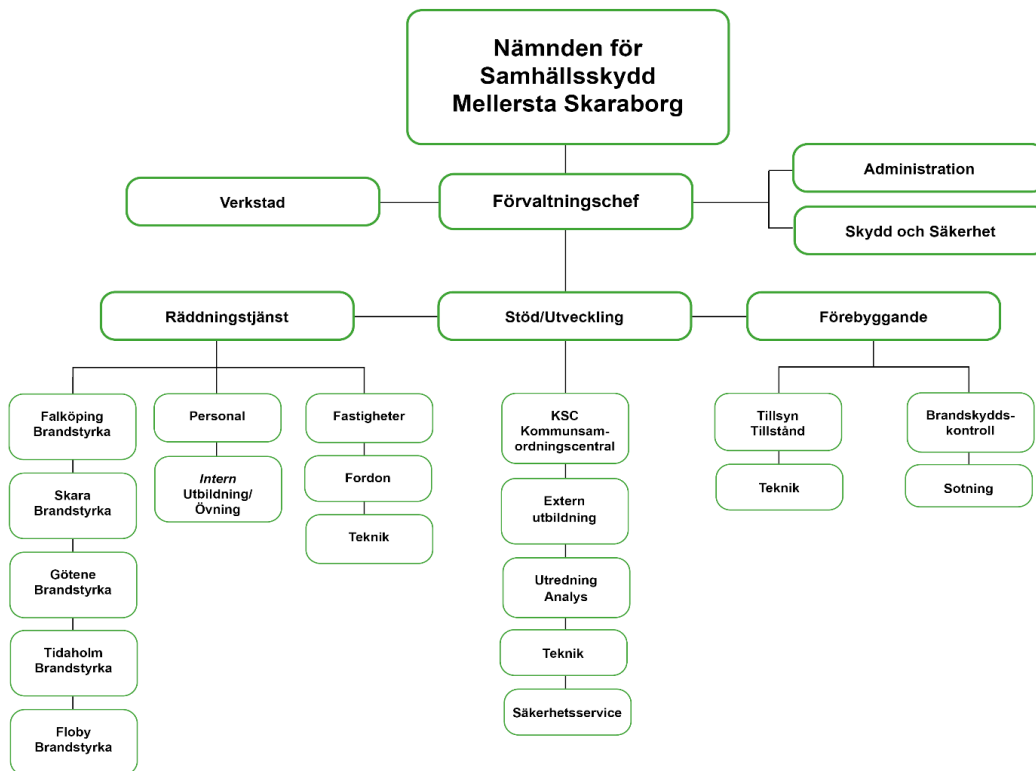
Räddningstjänstavdelningen ansvarar för den operativa räddningstjänstverksamheten inom ramen för LSO (SFS 2003:778). Under området ligger driftansvaret för fastigheter, fordon samt materialförsörjning, drift- och serviceavtal. Övningsfält, lokalvård, beklädnad, Slangtvätt Skaraborg utförs av avdelningen.

Förebyggandeavdelningen ansvarar för tillsyn, brandskyddskontroll, sotning och tillstånd för egenotning enligt LSO. Tillsyn och tillstånd sker enligt LBE. Därutöver lämnas yttrande till andra myndigheter, råd och anvisning till enskilda, föreningar, företag och myndighet.

Stöd- och utvecklingsavdelning ansvarar primärt för verksamhetens utveckling av samhällsskyddsuppdraget samt att ta fram nya metoder och arbetssätt för samverkan. Tyngdpunkten ligger i att skapa socialt hållbart samhälle genom samverkan med civilsamhället och tvärssektoriella förvaltnings-, organisations- och myndighetssamarbeten. Under stöd- och utvecklingsavdelning ligger även kommunsamordningscentralen (KSC) som på uppdrag av räddningschefen ska leda räddningstjänst vid rättningsinsatser, hantera larmen för de kommunala förvaltningarnas samt områdesbevaka i syfte att upprätthålla en samlad lägesbild enligt närhetsprincipen. Denna del av verksamheten är hårt knuten till kommunernas trygghetsarbete Effektiv samordning för trygghet (EST). De äldre kommuninvånarna erbjuds säkerhetsservice för att i första hand minska antalet fallolyckor, stärka brandskyddet och öka tryggheten i hemmiljö. Organisationen illustreras i figur nedan.

¹ Götene kommun har en egen säkerhetssamordnare.

Organisationsskiss Nämnden för samhällsskydd Mellersta Skaraborg

Källa: Verksamhetsredovisning SMS 2020.

3.1.1 Kommentarer och bedömning

Vår bedömning är att organisationen är tydlig och att roller och ansvar är väl definierade.

3.2 Handlingsplaner enligt LSO

lakttagelser

Handlingsprogram enligt Lagen om Skydd mot Olyckor i Falköping, Götene, Skara och Tidaholm 2018-2019 finns antaget av samtliga kommuners fullmäktige under februari och mars 2018. Handlingsprogrammet beskriver Samhällsskydd Mellersta Skaraborg (SMS) arbete enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) i kommunerna Falköping, Götene, Skara och Tidaholm. Programmet omfattar både kommunernas arbete med det förebyggande arbetet enligt 3 kap. 3§ LSO såväl som det skadeavhjälpande arbetet enligt 3 kap. 8§ LSO.

Nytt *Handlingsprogram enligt Lagen om Skydd mot Olyckor i Falköping, Götene, Skara och Tidaholms kommuner* är under framtagande. Förvaltningens bedömning är att handlingsprogrammet kommer att vara klart för beslut om utskick på remiss i december

2021-12-16

2021. Efter remissrundan genomförs eventuell revidering. Nämnden beslutar i februari 2022 att överlämna till respektive fullmäktige i berörda kommuner för beslut förhoppningsvis senast i juni 2022.

Handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet innehåller målen för verksamheten, de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser samt hur verksamheten är ordnad och hur den planeras. Gällande räddningstjänstverksamheten anges målen för verksamheten, de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser och en beskrivning av kommunens förmåga samt vilka resurser som finns för att upprätthålla förmågan.

3.2.1 Kommentarer och bedömning

Genom vår granskning kan vi konstatera att nämnden har ett Handlingsprogram enligt Lag om skydd mot olyckor. Det avser dock perioden 2018–2019. Något uppdaterat handlingsprogram har vi inte tagit del av. Emellertid arbetas det nu med en uppdatering av handlingsprogrammet med anledning av skärpta lagkrav. Vår bedömning är att Handlingsplan 2018-2019 innehåller de områden en handlingsplan bör omfatta men att en revidering är nödvändig inte bara för att dateringen är felaktig utan även med anledning av förändrade lagkrav. Vi rekommenderar nämnden att skyndsamt färdigställa den nya handlingsplanen.

3.3 Mål & indikatorer

lakttagelser

Enligt nämnden för Samhällsskydd mellersta Skaraborgs verksamhetsplan för år 2021² finns fyra mål där första målet lyder *Skapa förutsättningar för ett socialt hållbart samhälle*. Kopplat till detta mål finns tre delmål med tillhörande indikatorer enligt nedan:

- 1) *Antalet brottsförebyggande insatser i linje med arbetet för ett socialt hållbart samhälle ska öka.*
 - 1a) Beskrivning av genomförda aktiviteter och dess effekt.
- 2) *Allmänhetens förmåga att förhindra och hantera oönskade händelser ska ökas.*
 - 2a) Antal individer som genomgått utbildningar.
 - 2b) Antal individer som nåtts genom rådgivning och information.
 - 2c) Antalet hushåll på landsbygd som nåtts med förebyggande insatser.
 - 2d) Antalet äldre som nåtts genom äldresäkerhetsservice.
- 3) *Förebyggande insatser för barn och unga ska genomföras i syfte att minimera riskerna att hamna i utanförskap.*
 - 3a) Antalet deltagare i ungdomsverksamhet.
 - 3b) Antalet som nåtts genom konsekvenssamtal.
 - 3c) Antalet som nåtts genom brandmännens deltagande på lägerverksamheten.

Andra målet lyder *Skapa förutsättningar för ett attraktivare samhälle*. Detta mål saknar delmål och således tillhörande indikatorer.

² Nämnden för Samhällsskydd Mellersta Skaraborg, 2020-12-03 § 41 dnr 2020/00094

2021-12-16

Tredje målet lyder *Skapa förutsättningar ett näringsliv som utvecklas*. Kopplat till detta mål finns två delmål med tillhörande indikatorer enligt nedan:

- 1) *Ha ett bra bemötande och hög tillgänglighet i kontakt med näringslivet.*
 - 1a) Andel nöjda kunder enligt Sveriges kommuner och regioners (SKRs) näringslivsundersökning.
- 2) *Öka antalet tillsyner.*
 - 2a) Beskrivning av arbetet för att öka antalet tillsyner.

Fjärde målet lyder *Kommunens organisation ska vara utvecklande och förnyande med en tillitsbaserad styrning*. Kopplat till detta mål finns tre delmål med tillhörande indikatorer enligt nedan:

- 1) *95 % av insatserna som lyder under LSO ska ske inom 20 minuter.*
 - 1a) 95 % av insatserna som lyder under LSO ska ske inom 20 minuter.
 - 1b) Beskrivning av några valda insatsanalyser.
- 2) *KSC ska utvecklas för att kunna ge ett stöd och vara en servicefunktion dygnet runt utmed hela hotskalan för de fyra kommunerna.*
 - 2a) Utökning av de aktiviteter och tjänster som utförs av KSC³.
- 3) *Bedriva effektiv verksamhet inom kommunens verkstad med mål att 70 % är arbetad tid mot kund.*
 - 3a) Månatlig mätning av verkstadens andel tid mot kund.

3.3.1 Kommentarer och bedömning

Vår bedömning är att nämnden har tolkat mål och uppdrag från Falköpings kommuns kommunfullmäktige och brutit ner dessa kopplat till nämndens verksamhetsområden med undantag för mål två. Utgångspunkten är målen som kommunfullmäktige i Falköpings kommun upprättat. Det finns framtagna kommunikativa indikatorer som är möjliga att mäta. De aktiviteter som verksamheten kommer arbeta med finns delvis redogjort för i text för respektive mål.

3.4 Uppföljning

lakttagelse

Enligt Handlingsplan SMS 2018-2019, Bilaga 2 ansvarar enheten myndighetsutövning för tillsyn av brandskyddet. SMS är också utsedd att vara tillståndsmyndighet enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor, (LBE).

³ Kommunsamordningscentral (KSC)

2021-12-16

Enligt verksamhetsregistret *Daedalos*⁴ har nämnden 710 tillsynsobjekt enligt Lagen om skydd av olyckor (LSO) och 289 verksamheter enligt Lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE) med rekommenderad frist på 1-6 år.

För den årliga planeringen av tillsynsverksamheten enligt lagen om skydd mot olyckor ska en verksamhetsplan utarbetas. Tillsynsplan för 2021 finns och har godkänts av nämnden 2020-12-03 §45. Enligt tillsynsplan kommer verksamheter med högre risk såsom större industrier att prioriteras under 2021. Totalt beräknas cirka 80 tillsyner att genomföras varav 55 enligt LSO och 25 enligt LBE. Enligt företrädare för verksamheten fanns en tillsynsskuld enligt det gamla regelverket och nu med utgångspunkt i skärpta föreskrifter kommer en genomgång att ske i syfte att ta fram tillsynsskulden. Enligt företrädare för verksamheten förekommer ingen direkt återrapportering av tillsynsskulden till nämnden däremot redovisas vissa genomförda tillsyner direkt till nämnden. Då det finns ett mål att tillsynerna ska öka, sker uppföljning av antal tillsyner både gällande LSO och LBE vid delårsrapport och i årsredovisningen. Den operativa förmågan inom nämnden redogörs för i Handlingsplanen. Det framgår att SMS har fem ledningsnivåer som kan aktiveras vid en räddningsinsats. Nivåerna finns definierade och det är tydligt vem som ansvarar för vad. I handlingsplanen regleras också hur det efterföljande analysarbetet ska genomföras.

Nämnden har enligt Handlingsplan 2018-2019 delegerat till tjänstemän för den förebyggande verksamheten följande uppgifter:

- Utfärda föreläggande och förbud i tillsynsärenden enligt 5 kap. 2 § andra stycket, LSO.
- Besluta om kontroll från brandskyddssynpunkt i särskilda fall. FSO 3 kap. 1 §
- Utfärda föreläggande och förbud enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor.
- Meddela dispens och tillstånd till egensotning enligt LSO 3 kap. 4 §.
- Meddela undantag från beslut om eldningsförbud utomhus.

Genom granskning av protokoll kan vi fastslå att det vid varje nämnd redovisas delegationsbeslut fattade med stöd av delegationsordningen. Dessutom finns stående punkten *Information till nämnden*. Där förvaltningschefen, räddningschefen, chef förebyggande avdelning samt utvecklingschefen informerar. Kortare anteckningar gällande informationerna protokollförs. Det informeras bland annat om tillsynsärenden, rapport från insatser, nyheter i verksamheterna, personalläget, svar på enklare remisser med mera. Större remisser hanteras av nämnden under egna beslutspunkter.

3.4.1 Kommentarer och bedömning

I dokumenten *Handlingsplan* samt *Verksamhetsplan* finns tydlig inriktning för nämndens verksamheter. Styrning av tillsynsarbetet sker via tillsynsplanen som nämnden årligen antar. Där framkommer inriktning på tillsyner samt omfattning. Återrapportering av antal tillsyner sker i delårsrapport och i årsredovisning. Vår bedömning är att det finns en tydlig planering och uppföljning av verksamheten vad avser det operativa, förebyggande och

⁴ Daedalos är ett IT-stöd för räddningstjänst och hanterar operativa och administrativa ärenden.

2021-12-16

tillsynsarbetet. Nämnden har säkerställt styrning av remiss- och tillsynsarbetet genom mål men gällande remissarbetet har vi inte tagit del av några dokumenterade rutiner.

Vår bedömning är vidare att nämnden säkerställt former för uppföljning och återrapportering gällande tillsynshandlingen men att det saknas gällande remisshandlingen. Det förekommer dock uppföljning och återrapportering av remisser men någon dokumentation gällande hur detta ska ske och i vilken omfattning har vi inte tagit del av. Vi rekommenderar nämnden att arbeta fram dokumenterade riktlinjer/rutiner för hur arbetet med remisser ska genomföras och följas upp.

3.5 Intern kontroll

lakttagelser

Nämnden antar årligen en interkontrollplan där rutinen/kontrollpunktens namn framkommer tillsammans med en kort beskrivning. Risken beskrivs tillsammans med kontrollåtgärd och kontrollmetod. Kontrollmetoderna kan vara stickprov, medarbetarundersökning eller uppföljning på ledningsgrupp. Det framkommer också hur ofta kontrollerna ska ske samt vem som är ansvarig. Tjänstepersoner tillsammans med verksamhetsutvecklaren som har tagit fram en bruttolista som delges politiken vanligtvis i december året innan aktuellt år. Två till tre internkontrollmoment är centralt styrda därefter kompletterar nämnden med egna kontrollmoment.

Idag är det internkontrollplanen mer en tjänstemannaprodukt även om nämnden har möjlighet att ändra/lägga till moment i samband med beslutet av internkontrollplanen. Ambitionen är dock enligt förvaltningschefen att involvera nämnden mer inför nästa års arbete med internkontrollplanen. Inför 2022 har en dokumenterad riskinventering genomförts innan beslut om internkontrollmoment för år 2022 fattas.

3.5.1 Kommentarer och bedömning

Vi kan via vår granskning konstatera att nämnden har en fastställd internkontrollplan och med tillhörande risk- och väsentlighetsanalys. Resultatet från internkontrollen följs upp och rapporteras till nämnden tre gånger per år. Vår bedömning är att arbetet med internkontrollen genomförs ändamålsenligt men att arbetet kan förbättras ytterligare genom att involvera nämnden mer och gärna redan i arbetet med riskanalysen. Vi vill framhålla att det är nämnden som ytterst ansvarar för den interna kontrollen.

3.6 Kompetensförsörjning och utbildning

lakttagelser

Vid intervjuerna framkommer att det inte varit några rekryteringsproblem gällande brandmän och att en anledning är att det är heltidstjänster som efterfrågats. Vid rekryteringar används en rekryteringsgrupp där även brandmän ingår. De skärpta reglerna på tillsynssidan kommer enligt förvaltningschefen innebära både ett ökat tillsynsarbete men också ett ökat administrativt arbete. Då det inte funnits några problem med kompetensförsörjning tidigare inom nämndens verksamheter saknas en strategi för kompetensförsörjning. På grund av de nya skärpta kompetenskraven finns enligt

2021-12-16

företrädare för verksamheten risk att det blir svårare att få tag på brandingenjörer och medarbetare som arbetar med tillsyn.

Bilaga 3 i Handlingsplanen 2018-2019 reglerar kompetenskraven för respektive nivå och uppdrag. Inom vissa områden är krav på utbildning styrt från arbetsmiljöverket vilket innebär att det finns riktlinjer/anvisningar. Det gäller till exempel användning av motorsåg, arbete på hög höjd, att köra fyrhjuling, rökdykning, arbete med kemikalier med mera. Inom flera områden utbildas egna instruktörer som sedan får utbilda medarbetarna. Den lagstyrda kompetensutvecklingen är enligt förvaltningschefen inplanerad men det kan vara svårt att få iväg personalen på utbildningarna. Det beror både på kostnaderna och tidsaspekten men också på platsbrist på utbildningarna. Enligt förvaltningschefen klarar verksamheten en granskning av nuvarande kompetenskrav. De kommer dock inte klara kompetenskraven efter årsskiftet då de nya skärpta lagkraven gällande tillsyn enligt LSO och LBE träder i kraft. Bedömningen är att det kommer ta "några år" för att vara i fas gällande de skärpta kompetenskraven.

Det finns en rutin för hot och våldssituationer men enligt förvaltningschefen har det inte genomförts utbildning i någon större omfattning på brandmannanivå. Insatsledare har däremot utbildats tillsammans med polisen. Enligt företrädare för verksamheten pågår det även omvärldsbevakning gällande terrorhot och det har genomförts utbildning i pågående dödligt våld.

Personalens genomförda utbildningar noteras i ett verksamhetssystem. Certifieringar av medarbetare genomförs inom vissa områden. I de fall läkarundersökning krävs följs även detta upp.

3.6.1 Kommentarer och bedömning

Då nämnden inte haft problem med kompetensförsörjning saknas strategi för detta. Då lägen nu förändras på grund av skärpta lagkrav rekommenderar vi nämnden att arbeta fram en strategi för kompetensförsörjning inom nämndens verksamhetsområden.

Vår bedömning är att det finns riktlinjer för utbildningsinsatser och kompetensutveckling men att medarbetarna trots detta inte alltid erhåller erforderliga utbildningar. Ibland beror det på brist på utbildningsplatser som är bortom nämndens kontroll men ibland beror det på intern resursbrist. Vi rekommenderar att nämnden säkerställer att interna förutsättningar finns för medarbetarna att gå de utbildningar som behövs för att upprätthålla lagstadgade kompetenskrav.

3.7 Utmaningar och ekonomi

lakttagelser

Vid intervjuerna framkommer att pandemin har påverkat verksamheterna i stor utsträckning, både i positiv och negativ riktning. Det har bland annat tvingat fram nya arbetssätt. Digitala möten och digitala utbildningar har varit positivt och verksamheterna har tagit stora steg i digitaliseringen men den utåtriktade verksamheten, både förebyggande arbete och tillsyn, har kraftigt minskat och till och med upphört inom vissa områden. Till exempel har inga studiebesök tagits emot och inga gruppträningar har genomförts. Vid intervjuerna framkommer att verksamheterna i samtliga kommuner har varit ganska förskonade av pandemin och ingen klustersmitta har förekommit på

Falköping Kommun i samverkan med Skara, Götene och Tidaholms kommuner
 Omfattande granskning av nämnden för samhällsskydd Mellersta Skaraborgs verksamhet

2021-12-16

arbetsplatserna. Inom verksamheterna genomfördes enligt förvaltningschefen egentester på den egna personalen redan i tidigt skede av pandemin.

Inom det breda uppdraget där arbete med samhällsskydd genomförs känner personalen av samhällsförändringarna och ett allt hårdare klimat. Verksamheterna har enligt företrädare för verksamheten därför hög närvaro ute i samhället i syfte att vara förebyggande. Vid intervjuerna framkommer att brandmännen till exempel förlägger sina träningar ute i bostadsområden, brandmännen har även funnits närvarande vid en lite stökigare högstadieskola. Räddningstjänsten har även ett bra samarbete med hemtjänsten. De byter till exempel batterier till brandvarnare och hjälper till med att hänga upp gardiner för att undvika fallolyckor hos de äldre.

Enligt nämndens verksamhetsrapport per 2021-08-31 uppgår nämndens budget till 32,9 mkr för 2021. Nämndens resultat per sista augusti uppgår till 21,8 mkr vilket innebär att nämnden har förbrukat 66 % av årets budget. Helårsprognosen för året är ett underskott på 0,6 mkr. Underskottet kommer från den gemensamma SMS-verksamheten. Underskottet fördelas enligt nedanstående tabell.

Kommun (tkr)	Års-budget	Tillägg Löpand	Tillägg Engång	Ny budg.	Budget-avvikelse
Falköping	-31 179	-914	-330	-32 423	-260
Götene	-11 984	-359	-131	-12 474	-103
Skara	-16 995	-509	-186	-17 690	-147
Tidaholm	-11 618	-348	-127	-12 094	-100
Summa	-71 776	-2 130	-775	-74 681	-610

Källa: SMS verksamhetsrapport per 2021-08-31, Dnr 221/38.

De ekonomiska processerna fungerar enligt intervjuade företrädare för verksamheten så bra de kan givet fyra kommuner. När verksamheterna slogs samman gjordes en fördelning som fortfarande gäller, se nedanstående tabell. Indexering och folkmängdens förändring har dock påverkat kostnadsfördelningen kommunerna inbördes emellan. Tre kommuner fastställer budgeten i juni och en kommun i december vilket ger ekonomen vissa problem och lite merarbete. Det fungerar dock.

Fördelningsmodell av SMS kostnader uppdaterad utifrån folkmängd per 30/6 2020.

Kommun	Antal inv.	Andel inv.	Andel kostn.	Kr/inv.
Falköping	33 302	42,61%	43,44%	936
Götene	13 241	16,94%	16,70%	905
Skara	18 777	24,03%	23,68%	905
Tidaholm	12 836	16,42%	16,18%	905
Summa	78 156	100%	100%	918

Källa: Budget 2021 och Verksamhetsplan 2021-2023 dnr 2020/00094.

2021-12-16

Förvaltningen har en ekonom på 50 procent. Enligt ekonomen har det under senaste åren funnits ett effektiviseringsstryck på 1-2% årligen vilket är svårt i denna typ av verksamhet. Det är inte alltid möjligt att vidta succesiva åtgärder utan det måste ske i trappsteg.

Både ekonom och förvaltningschef anser att det behövs en mer långsiktig process. Nu inför de skärpta lagkraven som kommer innebära ökade arbetsinsatser har förvaltningen äskat om mer pengar. Det har dock avslagits. Ekonomin är en stor utmaning och ett stort arbete görs enligt företrädare för verksamheten för att öka intäkterna för att på så sätt klara budgeten. Ekonomin lyfts vid varje nämnd. Vid intervjuer med politiska företrädare framkommer att de är mycket nöjda med de ekonomiska rapporterna. De anser att de känner sig trygga i de uppföljningar de får och utöver uppföljningar erhåller nämnden också övrig relevant information som bedöms vara av värde.

De ekonomiska processerna följer Falköpings kommuns tidplaner och årshjul.

3.7.1 Kommentarer och bedömning

Vi konstaterar att verksamheterna inom nämndens områden har påverkats av pandemin, främst till det negativa då utåtriktad verksamhet kraftigt minskats eller upphört helt. Nämndens delmål för mål 1 Skapa förutsättningar för ett socialt hållbart samhälle: *att andelen brottsförebyggande insatser ska öka, att allmänhetens förmåga att förhindra och hantera oönskade händelser ska ökas samt att förebyggande insatser för barn- och unga ska genomföras* styr verksamheterna mot att möta utmaningarna med ett allt hårdare samhällsklimat vilket vi anser vi är bra. Gällande de ekonomiska svårigheterna verksamheterna ställs inför i ljuset av de ökade lagkraven håller vi med verksamhetens företrädare om att detta är en stor utmaning. Vi rekommenderar nämnden att säkerställa att verksamheten har tillräckliga resurser för att genomföra sina obligatoriska uppdrag.

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning är att nämnden till stor del säkerställt en ändamålsenlig ledning, styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. Vi har dock noterat några förbättringsområden.

Vi konstaterar att nämnden har ett Handlingsprogram enligt Lag om skydd mot olyckor. Det avser dock perioden 2018–2019. Vår bedömning är vidare att nämnden säkerställt former för uppföljning och återrapportering gällande tillsynshanteringen men att det saknas gällande remisshanteringen. Det förekommer dock uppföljning och återrapportering av remisser men någon dokumentation gällande hur detta ska ske och i vilken omfattning har vi inte tagit del av.

Vår bedömning är vidare att arbetet med internkontrollen genomförs ändamålsenligt men att arbetet kan förbättras ytterligare genom att involvera nämnden mer och gärna redan i arbetet med riskanalysen.

Vi konstaterar att det finns riktlinjer för utbildningsinsatser och kompetensutveckling men att medarbetarna trots detta inte alltid erhåller erforderliga utbildningar. Ibland beror det på brist på utbildningsplatser som är bortom nämndens kontroll men ibland beror det på intern resursbrist. Vi anser att nämnden bör säkerställa att interna förutsättningar finns för medarbetarna att gå de utbildningar som behövs för att upprätthålla lagstadgade

Falköping Kommun i samverkan med Skara, Götene och Tidaholms kommuner
Omfattande granskning av nämnden för samhällsskydd Mellersta Skaraborgs verksamhet

2021-12-16

kompetenskrav.

Gällande de ekonomiska svårigheterna verksamheterna ställs inför i ljuset av de ökade lagkraven håller vi med verksamhetens företrädare om att detta är en stor utmaning som behöver hanteras.

4.1 Rekommendationer

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi nämnden:

- att skyndsamt färdigställa den nya handlingsplanen
- att arbeta fram dokumenterade riktlinjer/rutiner för hur arbetet med remisser ska genomföras och följas upp
- att arbetet med intern kontroll förbättras genom att involvera nämnden mer och gärna redan i arbetet med riskanalysen
- att arbeta fram en strategi för kompetensförsörjning för nämndens verksamhetsområden
- att nämnden säkerställer att interna förutsättningar finns för medarbetarna att gå de utbildningar som behövs för att upprätthålla lagstadgade kompetenskrav
- att säkerställa att verksamheten har tillräckliga resurser för att genomföra sina lagstadgade uppdrag.

KPMG AB

Eva Henriksson
Certifierad kommunal revisor

Viktoria Bernstam
Certifierad kommunal revisor